

«شرق»، اظهارات رئیس سازمان انرژی اتمی در آستانه نشست فصلی شورای حکام را بررسی می‌کند

زنگ اول، چراغ اول

این کارشناس، طرفین آمریکایی، ترونیکای اروپایی و حتی اسرائیل نیز اظهارات خود را خواهند داشت که بتوانند روی روند نشست فصلی اثرگذار باشند.

نکته دیگری که این تحلیلگر به آن اشاره دارد، سکوت معنادار تهران و آژانس در فاصله نشست قبلی (خرداد) تا نشست پیش‌رو (شهریور) است که به گفته او مؤیدی بر آن است که تهران و آژانس یک روند همکاری را بر اساس سفر قبلی رافائل گروسی بدون جنجال رسانه‌ای در دستور کار خود قرار داده‌اند که البته نیک‌منش تأکید دارد نتیجه آن در نشست پیش‌رو مشخص خواهد شد. پیرو این نکته و به باور مفسر حوزه سیاست خارجی، «اگر رافائل گروسی و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در گزارش فصلی خود نکات مثبتی را مطرح کنند، نشان می‌دهد که روند همکاری سه‌ماهه دو طرف مثبت بوده است»؛ در غیر این صورت این روند همکاری پشت پرده و چراغ خاموش تهران با آژانس، نتیجه و خروجی لازم را در پی نداشته است که از منظر این کارشناس شاید دوباره به فعالیت‌های دقیقه ۹۰ با آژانس کشیده شود که از صدور قطع‌نامه و دیگر اقدامات آژانس و شورای حکام جلوگیری کند.

اما نکته سوم و شاید مهم‌ترین نکته‌ای که نیک‌منش روی آن مانور می‌دهد، مسئله بسته‌شدن یا بسته‌نشدن اماکن مدنظر آژانس برای حضور بازرسان خود است که به گفته این تحلیلگر برخلاف ادعای محمد اسلامی تاکنون هیچ‌کدام از پرونده‌های مکان‌های اختلافی بسته نشده است و پرونده همه چهار مکان از نگاه آژانس و اعضای شورای حکام باز هستند، مگر اینکه به گفته این تحلیلگر، در این فاصله همکاری‌های پشت‌پرده و چراغ خاموش سه‌ماهه تهران با آژانس، ایران مدارک لازم درخصوص برخی اماکن را در اختیار آژانس گذاشته باشد یا به بازرسان اجازه نمونه‌برداری داده باشد که البته نیک‌منش این گزاره را دور از ذهن نمی‌داند؛ چون به زعم او نحوه همکاری تهران و آژانس در سه ماه گذشته به صورت پشت پرده و چراغ خاموش شاید مؤید و مبینی بر این نکته مهم باشد که دولت رئیسی سعی دارد بدون جنجال رسانه‌ای با فشار گروه‌های رادیکال سعی دارد همکاری‌هایی فراتر از قانون مجلس یازدهم موسوم به اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای حل‌وفصل برخی مکان‌های اختلافی هسته‌ای را در دستور کار خود قرار داده باشد.

نیک‌منش این نکته را هم گوشزد می‌کند که طرف مقابل یعنی رافائل گروسی و آژانس بین‌المللی انرژی نیز مشابه با دولت رئیسی و سازمان انرژی اتمی، در این سه ماه یک سکوت معنادار رسانه‌ای را در پیش گرفته‌اند و سعی نکردند دست به موضع‌گیری یا مصاحبه‌ای جنجالی و افشاگرانه علیه پرونده فعالیت‌های هسته‌ای بزنند که این موضوع هم از منظر تحلیلگر حوزه بین‌الملل می‌تواند دال بر این باشد که رافائل گروسی در جریان سفر قبلی خود به توافقی با تهران رسیده باشد که بدون جنجال رسانه‌ای، اختلافات پادمانی خود را حل‌وفصل کنند.

پیرو آنچه بهزاد نیک‌منش عنوان کرد، رافائل گروسی پنجم ژوئن/۱۵ خرداد و ساعاتی پس از آغاز نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، در یک کنفرانس خبری توضیحات مفصلی درخصوص آخرین وضعیت برنامه هسته‌ای ایران و مذاکرات آژانس با مقام‌های کنشورمان ارائه داد. گروسی با اشاره به اینکه پیشرفت‌هایی بین ایران و آژانس ایجاد شده، تأکید کرد که این پیشرفت‌ها به اندازه‌ای که او امیدوار بوده، نبوده‌اند. مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مشخصاً در

پاسخ به پرسشی درباره مراکز هسته‌ای اعلام‌نشده که بازرسان آژانس در آنجا رد اورانیوم پیدا کرده بودند، با اظهارنظری متناقض عنوان کرد: «درحال‌حاضر سوآلی در این زمینه (اماکن اختلافی) ندارد و آژانس در حال ارزیابی‌های فنی توضیحات و جواب‌های ایران است».
باین‌حال مدیرکل آژانس در ادامه گفته‌های خود، «بسته‌شدن پرونده این مکان‌ها را هم از منظر آژانس رد کرد». این اظهارنظر گروسی در حالی مطرح شد که قبل‌تر تهران مدعی شده بود اختلافات بر سر یکی از این مراکز اعلام‌نشده حل‌وفصل شده است. پیش از این سازمان انرژی اتمی ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در ماه مارس ۲۰۲۳ با یکدیگر به توافق رسیده بودند که ایران با بازرسان آژانس درخصوص پیداشدن اثر اورانیوم در این سه مرکز اعلام‌نشده همکاری کند.

گروسی با رد ادعای تهران در وین مدعی شده اختلافات بر سر تأسیسات آواده در استان فارس حل‌وفصل نشده و ارزیابی ما (آژانس) برای این مکان همچنان پابرجاست.
مدیرکل آژانس با اشاره به توافقاتی که با مقام‌های ایرانی در ماه مارس انجام داده، تأکید کرد که همچنان باید اقدامات بیشتری از سوی تهران صورت گیرد. گروسی در بخش دیگری از صحبت‌هایش با اشاره به اینکه همکاری‌های میان تهران و آژانس هنوز کافی نیست، به روند و نحوه نصب تجهیزات نظارتی در برخی از مراکز هسته‌ای ایران هم پرداخت که به گفته او، فعلاً دسترسی به آن نخواهند داشت و اطلاعات آن به صورت مهروموم‌شده در ایران باقی می‌ماند.

این چارچوب یکی از ابتکارهایی بود که در دوران ریاست علی‌اکبر صالحی به‌عنوان رئیس سازمان انرژی اتمی بین تهران و آژانس در دستورکار قرار گرفت و طرفین توافق کردند محتوای فیلم‌ها و تصاویر دوربین‌های نظارتی آژانس تا زمان حصول توافق احتمالی نزد تهران باقی بماند.
باین‌حال با روی‌کارآمدن دولت ابراهیم رئیسی، مقام‌های ایران تصمیم گرفتند بخشی از این دوربین‌های نظارتی را تعطیل کنند و از آن زمان تنش‌ها میان تهران و آژانس شدت گرفت.
جالب توجه اینجاست که اظهارات گروسی در نشست پیشین شورای حکام در ژوئن/خرداد، روی سه مکان اختلافی بود، اما محمد اسلامی دیروز یکشنبه از چهار مکان اختلافی خبر داد.

آزمایش ادعای توافق بزرگ‌تر تهران–واشنگتن

دراین‌میان نکته‌ای که از نگاه بهزاد نیک‌منش جا ماند و قبل‌تر «شرق» به آن پرداخته بود، اهمیت نشست پیش‌روی شورای حکام درباره صحت‌سنجی ادعاهای رسانه‌ای در موضوع توافق پشت پرده تهران – واشنگتن بر سر توقف یا احتمال رقیق‌سازی اورانیوم ۶۰ درصد در تأسیسات هسته‌ای ایران است؛ بنابراین گزارش آژانس نشان خواهد داد که آیا واقعاً پیشرفتی در زمینه پادمان صورت گرفته است یا خیر و اینکه آیا غنی‌سازی اورانیوم، محدود به زیر ۶۰ درصد شده است.

البته محمدرضا سالک دیگر کارشناسی بود که در کپ‌وگفتش با «شرق» برخلاف

ادعاهای مطرح‌شده به بخش مهمی از گفته‌های دیروز یکشنبه محمد اسلامی رجوع می‌کند که تأکید کرد «غنی‌سازی طبق برنامه اقدام راهبردی در چارچوب تدابیر کلی نظام انجام می‌شود»، که به نظر این کارشناس نشان می‌دهد برخی خبرها مبنی بر توقف و حتی احتمال رقیق‌سازی بخشی از اورانیوم غنی‌شده ۶۰درصدی در تأسیسات هسته‌ای ایران به واسطه توافقات احتمالی و پشت پرده تهران – واشنگتن باشد.

در تقابل با این ارزیابی سالک، پیروز موسوی در گفت‌وگویی که قبل‌تر با «شرق» داشت، این نکته را عنوان کرده بود که «این مقطع تاریخی برای برگزاری نشست فصلی می‌تواند از این نظر دارای اهمیت باشد که معیار و سنجشی برای ادعاهای رسانه‌ای مبنی بر صحت و اصالت وجود یک توافق بزرگ‌تر بین ایالات متحده آمریکا و ایران باشد»؛ چراکه به اذعان این کارشناس برخی از گزاره‌های مطرح‌شده در محافل رسانه‌ای و تحلیلی بر این نکته تأکید دارند که حصول توافق تهران–واشنگتن برای تبادل زندانیان دوتابعیتی و آزادی شش میلیارد دلار از اموال بلوکه‌شده ایران فقط بخشی از یک توافق بزرگ‌تر بین طرفین است.

در تبیین بیشتر این نکته، موسوی به «شرق» گفته بود که «اگر در آستانه نشست فصلی شورای حکام، مواضع، مصاحبه‌ها یا گزارش فصلی رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، درباره پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران تأییدی بر توقف غنی‌سازی ۶۰ یا حتی شایعه رقیق‌کردن بخشی از این اورانیوم غنی‌شده در تأسیسات ما باشد، باید این نکته را مؤیدی بر این دانست که توافقی بزرگ‌تر بین ایران و آمریکا حاصل شده است که به گفته این تحلیلگر، علاوه بر تعیین تکلیف زندانیان دوتابعیتی به حوزه هسته‌ای با سایر موارد هم کشیده شده است. در همین راستا به موزارت انتشار اخباری دال بر حصول توافق بین ایران و آمریکا بر سر تبادل زندانیان در بعدازظهر ۱۹ مرداد/ ۱۰ آگوست، روزنامه نیویورکتایمز هم به نقل از دو مقام ارشد دفاعی اسرائیل گزارش داد که تبادل زندانیان درواقع نتیجه توافقاتی است که میان ایران و آمریکا در جریان مذاکرات غیرمستقیم در راستای تلاش دولت جو بایدن برای حل مسئله هسته‌ای حاصل شده است.

نیویورکتایمز در ادامه گزارش خود در این زمینه آورده بود که توافق‌نامه زندانیان می‌تواند دیپلماسی بیشتر بین دو کشور را تسهیل کند. براساس ادعای مطرح‌شده مقامات اسرائیلی، توافق بر سر تبادل زندانیان با توجه به اینکه دولت بایدن به دنبال ممانعت ایران از دستیابی به تسلیحات هسته‌ای است، می‌تواند منجر به تسهیل دیپلماسی میان دو کشور شود. نیویورکتایمز در ادامه به نقل از مقامات رژیم صهیونیستی افزوده که با توافق میان دو طرف بر سر زندانیان، یکی از گره‌های موجود در روابط تهران و واشنگتن برطرف می‌شود.

هم‌زمان وال‌استریت ژورنال نیز در گزارشی درباره توافق تبادل زندانیان میان ایران و آمریکا مدعی شد که این می‌تواند کام اول در راستای احیای دست‌کم بخشی از توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ باشد.
دراین‌میان رسانه‌هایی مانند رویترز، فاینشالتایمز، آسوشیتدپرس، سی‌ان‌ان و… در گزارش‌هایی از توافقی گفتند که ذیل آن ایران علاوه بر آزادی پنج زندانی دوتابعیتی اقدام به توقف غنی‌سازی ۶۰ درصد، تضمین‌هایی هم برای کمک به آرامش منطقه و نوح ارتباط با روسیه داده است. هرچند جان کری، هماهنگ‌کننده ارتباطات راهبردی شورای امنیت ملی کاخ سفید، گزارش روزنامه وال‌استریت ژورنال مبنی بر کاهش انباشت اورانیوم ۶۰ درصد غنی‌شده از سوی ایران را تأیید نکرد و در کنارش خبرگزاری فارس به نقل از یک منبع آگاه مدعی شد که فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران بدون وقفه و براساس برنامه‌های قبلی سازمان انرژی اتمی و منطبق بر قانون اقدام راهبردی در همه حوزه‌ها در جریان است و اقدامی دال بر توقف غنی‌سازی یا حتی رقیق‌سازی اورانیوم ۶۰ درصد صورت نگرفته است؛ اما ایران تمایل دارد قدرت چانه‌زنی‌اش را افزایش داده و امتیازات مطلوبی از ایالات متحده و اتحادیه اروپا دریافت کند.

ادامه در صفحه ۵

ریموند ویل

RAYMOND WEIL
GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran